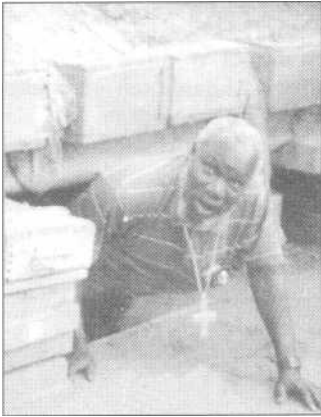

ARGIUNEAK

Gotzaia
Zulotik urteten

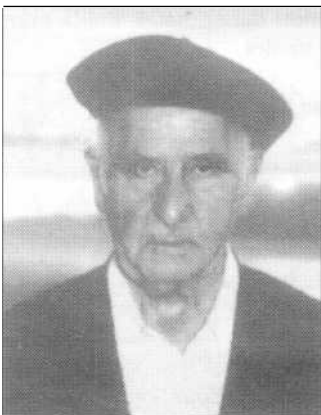
SUDAN'EKO
KATAKUNBAK

- Zer esan dok, txo, katakumak?
- Ez mutil, KATAKUNBAK.
- Eta, zer dozak orrek?
- Berez, illerriak ziran. Erroma'ko lurpean egindako koba eta abar. An eortzen ebezen euren illen gorpuak eta, bien biartean, an edukitzen ebezen kristauak euren billerak eta eukaristia...
- Zergaitik ez ebezan agirian egiten?
- Zigorra gañean eukelako arrapatu ezkeru.

- Baña, orrek antxiñako gauzak dozak...
- Sudan'en gaurkoak ere bai.
- Zer gertatzen dok Sudan'en.
- sudan Ejiptotik aurrera joanda dago. Bi askazi edo etnia daude; bata zuria musulmanek osatzen dutena eta bestea beltza, batzuek animistak eta besteak kristauak.
- Zenbat dira beltzok?
- Bost milloi eta zuriak nagusi direnez, beltzok lurretik kendu nai dabez era guztietako erasoak sortuz.
- Zer eraso?
- Uda onetakoa auxe da: Munduak bidaltzen dituen gosetearen aurkako laguntzak eragozte, goseak il ditezen.
- Kristauei ere bai?
- Mahomatarrak direnez kristau-txakurren aurka dagoz, orregaitik Katakunbetan bezala bizi bear... Bi gotzai katoliko dituzte eta an dagoz erriari laguntzen, beuren burua lur-azpian gordeko duten arren...

SALVADOR ZAPIRAIN, "ATAÑO"

- Nor dok ori?
- Gazteiz'ko Seminarioan ezagutu nuen. Ni baño urte bat gazteago. Illea zeukan motza eta tente. Egun batez bere eskola lagun zan Goenaga'k esan eutson: - I animalia ba'itzake, trikua. - I, berriz meta-ziria. Luzea eta meia zalako.
- Eta, zer?
- Gerrak arrapatu arte an egon zan ikasketak egiten. Gero, gerratea, kartzelatan... ikasketari laga eutson... Idatziz eban bere aitari buruz lan bat be. Urte asko pasata gero, praille kaputxino sartu zan baratzen zaindari.

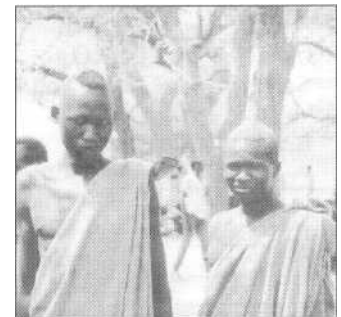
Salvador Zapiain. "Ataño"

- Eta, orregaitik aitaten dozu?
- Ez, orregaitik ez. 1968'garren urtetik ona amabi liburu argiratu deutsoez kaputxinoek. Orra lengo apaizgaia orain baratzen lan egin, elizan otoiiz eta bere gelan idazle.
- Ez dok makala morroi ori!
- Il arte segituko dabela idazten...
- Ori dok ori !

APAIZGAI BELTZAK

- Gerra ostean jende asko egon zan ruso-komunisten zai... Aizkenean be agertu ziran Madril'etik.
- Bai? Zertan?
- Futboleant jokaten. Jendeak auxe esaten eban: Ainbeste urteetan zai egon eta zertara etorriko eta futboleant jokatzeratza...!
- Orain gorrien orde, beltzak datoz eta iñork ez dabez artun nai.

- Batzuek bai, ondo artzen dabez; baña, ondo artu bakarrik ez, baita ekarri be...
- Zertara?
- Apaizgaiak ekarri dabez emen bertan apaizteko eta gure elizetan kristau-erria zaintzeko.
- Ori be bai?
- Ori be bai. Emen bertarik ez dago eta kanpotik ekarri bear kristautasunak gure artean iraungo ba'dau...
- Eta, geu giñan euskaldun fededun?
- Mundu osoa bete dogu mixiolariz eta orain geu mixilarien bear.
- Ez dau ba Jesus'ek esaten Eliza ez dala sekulan galduko?
- Bai, ala esan eban; bañan ez dau esaten nun.
- Erne ibilli bearko dogu.

ATUNAREN BURRUKA

- DEIA'k ekarri dau, atuna dala-ta, gataska eta burruka izan dala Ondarribi eta Endaia'ko arrantzaleen artean.
- Ori negargarria dok.
- Zer? Atunaren burruka?
- Ez, euskaldunen arteko burruka, baizik. izan be, erdibituta gagoz betidanik...
- Bai, erromatarrek izan ziran gure lenengo erdibitzalleak, Pireneetako gallurrean gure muga ipiñi zutenean...
- Arrezkero emen gagoz tonto-tonto, erdibituta.
- Arrezkero bi milla urte pasa dozak eta aizkenerako geuk pe bi erri garala sinistu.
- Iparragirre berak be zer egin eban?
- Txo, Iparragirregaitik gaizki esaka ez asi...
- Iparragirre bere garaikoa zan eta euskaldunen ezaguera osoa ez dukan, bestela ez eban kantatuko: "Endaian nago txoraturikan / zabal zabalik begiak / ara España lur oberikan / ez da Europa guztian".

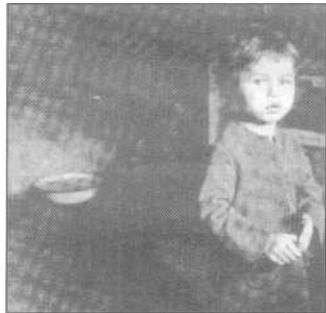
ALBISTEAK

"Ara Euskalerrri" esan eban.

- Geuk bai esaten dogu ori, baña berak Endaia'tik Irun'era begira, nola esan diteke "Ara Euskalerrri" Euskalerrriian ba' dago...

ALARMA ITALIA'N

Alarma jotzen asi dira Italia'n.

- Zer alarma gero?
- Famili geiegi ari dirala kanpotar umetxoak ekarri naian.
- Ori ona da.
- Geiegizkoak danak dozak txarrak eta agintariak uste dabe azpi joko bat dagoela arazo orretan.
- Zer azpi-joko egon bear dau umetxo bat estranjeritik ekarten?
- Azpi-joko beltza, ikaragarrizkoa: Susmoa artuta daukate, ez ote diran ari umetxoak ekarri eta euren gorpuzkiak traspalanteetarako saltzen...

ori eziña da. Ezin liteke orrelako astakirtenik egon...

- Diru-gosea duenak, diruagatik edozer gauza egin diteke: Ez dagoela Jainko eta Diruari batera serbitzerik...

EUZKO ALA EUSKO

Sabiñen'tzako Euzko, zalantzarik gabe Eguzkitik datorrelako.

- Berak ala uste eban.

- Eta, zeuk?
- Nik zalantza ba'dot.
- Euskaldunak Eguzkia gurtuten eban.
- Bai. Gizadiaren indar guztiak ere bai: Zeru urdiña edo Ortzia illargia, aizea, mendiak, basoak, arbolak, erre-kak, gizadiaren edozer agerpen...
- Baña, eguzkia be bai.

- Ez ain bereiziki, ortik izena artzeko moduan.
- Eta, Eusko nundik ataraten dozu?
- Istorian zear izen batzuek izan ditugu, baña, geuk geure buruari zer deitzen genion ez dakigu. Ez zuten idazten eta itzak aizeak eraman ditu.
- Zer izen dira orrek?

Lenengo agertzen dan itza Baskunes da, geuri indoeuropeok ipiñitako izena. Ortik atera eben erromatarrek Vascones itza. Baña, Vascones plurala da, askoren izena. Batere-na, nola izango zan? Ortik atera dute Vascon berbea. Nik urten dot txarto aterata dagoela.

- Zuk besteak baño geiago dakizu ala?
- Nik burua erabilli nai dot: Vascones (Baskunes) plurala ba'da. erromatarrek plural ori nundik atara dabe: Vascon'etik ala Vasco'tik.
- Latiñez deklinabide asko dagoz.

Iruugarren deklinabidearen eredia Sermo-Sermonis da. Plurala Sermones. Beraz Sermones ez da Sermon'dik atara Sermot'itik baizik.

Orrela ba'liz, Vascones Vasco'tik dator eta ez Vascon'etik...

- Orixe da ba neuk esaten dotena.

- Ala izanda be zer?

- Vasco edo Vascon ori ez dute danok berdin idazten: V ori U da askotan: Uaskon-Uasko.

- Bai, or da Akitania'ren erdi-erdian Auski erri⁴ (Auch) garai bateko Civitas Auscorum...

- Zubetorarek Uasko'tik atera dabe Usko eta Uskara eta beste batzuek Eusko eta Euskera...

- Vascon eta Gaskon berdiñak al dira?

- Asierako V ori W ere egiten da eta W'tik Wascon eta Wascon'etik Gascon eta Gascoña... Akitania'ren gerogoko izena. Gerra, Ingalaterra'ren mendean egon zanean, Ducado de Guyena zuen izen... Orra zenbat izen: Akitania (gerora Novempopulania), Gascoña eta Guyena...

- Egia ba'zan, sartun dedilla kalabazan.

TAIWAN EZ DA PARADISU BAT

- Taiwan'etik gauzak merke etorten dira gurera.

- Emengo laz- ezik ez dago an.

- Mundo osoaren arazoa da langabezia; baña, an ez dabe orrelakorik.

- Zergaitik ez?

- Txina'tik aske izan da beti; Mao'k ezin izan eban bereganatu.

- Orregaitik bakarrik?

Beste arra-

zoibide bat ere

bada tartean:

Beti Alderdi

batek berak

agindu dau eta

orrek eman

deutso erriari

pakea eta lana.

- Beti izan da

lan merkea.

- Ez dago segurantzarik, ez jubilaziñorik, ez ezer...

- Orrelan edonork.

- Ordu asko lanean, umeak ere bai, eta alogera gutxi.

- Bai, eta gero eskutara bat arroz jateko.

Emengorik ez dago an.

- "Esango nuke baña / Iotsa naz esaten..." kantaten eben Lekiton.

EUSKAREA ETA AUTESKUNDEAK

- Lendarirako bere izena emon daben batek onela esan dau: Nik ez dakit euskeraz eta ez dot ikasiko (DEIA: 2-X-94).

- Ederto. Orrek irabazten ba'dau, etorTera ederra Euskerarentzat.

Ez kexa; orrek ez dau Euskerea onduratuko.

- Bai, ori be alan da.

- Eraso-aldi gogorak jasan izan dauz Euskereak, bai gizaldi onetan eta baita ere historian zear; baña, bizirik dirau.

- Erriak eusten ba'deutso, ez da izango bildurrik, baña Erakundeak, lagun-

du naiean, erriko euskerearen aurka ba'doaz, orduan izango da burruka latza.

- Orretarako, oba da aurka eukitzia, alde baño.

Legazpi'ko Kilometroak ez ditu egin Madril'era begira dauden gorriak (DEIA 3—X—94).
 —Zer nai dozu ba, txo? Euskaldunen erdiak beti egon dozak Madril'era begira, eta andik etorritakoak ba'dira, areago.
 —Euskera gorde eta edertzeko dagoen Erakundeak be, zer egiten ari da? Euskalkien zatiekin Frankestein berri bat atara.

QUMRAN'EKO IDAZTZIAK

—Nun dago Qumran ori?
 —Itxaso Illaren (Mar Muerto) gañean dagoen amiltegi bat da Qumran. Eta amiltegiako orma aretan dagoz koba—zuloak.
 Eta zer dago zulo oietan?
 —An topa dabez sekulako lur—ontzi aundiak.
 Errezak al dira inguratzeko.
 —Ez inolaz be; oso gaitza ara igoten edo jetsiten.
 —Zer topa dabe ontzietan?
 Jesus' en garaiko paperak; aurrekoak eta ondorengoak ere bai.
 —Eta, txotxokeri orek dau ainbeste garrantzi?
 Ez da txotxokeria. Ontzi orretako zati batek, ertz batean,

ROMA izena du, an egiña dala adieraziz.

— Bai, eta zer?

Ba, orixe: Erroma'tik ara milla ta bosteun kilometro daudela eta ontzi oien barruetan paperak eta larrukiak billatu dabezala.

Zer diño ba paper orrek.

— Esate baterako, Erroma'tik etorri dan ontziak San Markos'en 6 garren kapituloaren 52—53 ber-soak griegoz dakaz.

— Eta, orrek zer agertzen dau?

—50'garren urterako egiña zegoela San Markos'en Ebanjelioa eta Erroma'tik etorri zala zati ori. Beti pentsatu izan du-te Erroma'n idazti zala San Markos'en liburu ori.

— Jesus il eta 17n. urterako egiña zegoen?

—Eta aldi eskas orretan ez dago Peru eta Mari'ren ipuiñik asmatzerik...

MANUEL LEKUONA SARIA "IRATZEDER"ERI

—Eusko Ikaskuntzak badu "Manuel Lekuona Saria" eta 1994n. urtekoa Xabier Diharce "Iratzeder"ri eman dio.

— Nor da jaun ori?

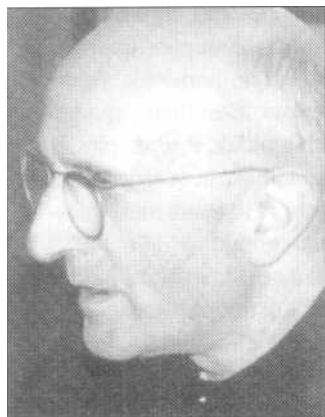
— Doniane Loitzun'ekoa da izatez: 1920n. urteko Urrillaren 4'an jaioa.

— Eta, saria ematea, noiz da?

—Izan da: Urria'ren 29'an. Belok'eko Aita beneditarra da. 1940'n. urtean egin zan abade. Gerora bertan lan egin eta Abata Nagusia be izan zan.

—Eta, zer egin dau sari ori emoteko?

Badauz poesi—liburu sail bat. Poeta sentikorra da eta minbera. "Biziaren Olerkiak" izenakin argiratu ditu guztiak bilduna baten Bilbao'ko Mensajero Argitaldariak.

Xabier Diharce "Iratzeder"

Geiago, zer?

—Dozenerdi bat antzerki eta Euskaltzaindi—kidea ere bada. Liturgia moldatzen be, lan egin dau. Zorionak.

GREGORIANO KANTAK "BEST—SELLER"

—Silos'eko Beneditarrek atera daben gregoriano kantekin egindako "compact—disc" a batek ustegabeko arrera ona izan dau Europa osoan.

Izan be, esaten neban nik, gure elizetatik eta seminarioetatik kanpora botatako gregorianoa, erriak artuko ebala bere basean...

— Asma be, asma dozu.

— Ori dok ederra, ori! Ez lego-ke txarto geure elizetan lengo Gloria eta Credo ikasiko ba'genduz berriro...

—Latiñez?

—Latiñez, bai, gero Europa'ko alkar kristiñau—bilketetan danok batera zer—edo—zer kanta aal izateko...

Ba'dakigu zer gerta jakon bermiotar bateri?

—Zer, ba?

—Barkuakin Bristol'en egoala, joan da eleizara eta abadeak aldaratik "Dominus vobiscum" esan abanian, bermiotarrak bere aldameneko lagunari: — Onek pe euskeraz.

MAITASUNAK ITXARON EGITEN DA U

—200 miila gazteek, gizon eta emakumezko, promesa bat egin deutso alkarri: euren jokabideetan garbitasunean irautea eskondu arte.

Bai, otsoari belarria ikusi deutse—ta...

— Dana dala, ori ederra dok.

—Ondo ibilli dozak, ba, sexokeri naaste—borraste orretan oraindano...

— Aldaketa onuragarria da ori.

—SIDA'ri belarria ikusita gero...

—Lasaikeria lur osoan zabaldua dago eta Jainko—legerik biotzetan ez danean, beste era batera izaten da jokabidea be.

Bai, ortan be arrazoi daukazu; baña, orra nun agertu dan mozorroz jantzitako SIDA bildurgarri ori...

—Garai batean garbitasunaren ondoren, jausi eta jeiki, ibilli oi ziran asmo onenekin mutil eta neskak...

—Asmoa ederra zan; baña gero sexo—askatasuna egin da nagusi eta orra or ondoren deabru zikin bat agertu...

—Aizeak erein eta ekaitzak sortu.

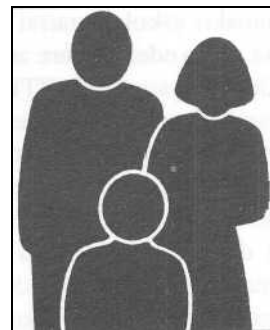
— Tamalez, beste gauza askoetan bezela, orretan gagoz. Jainkoa eta Ama Birgiña ziran garbitasunaren gorde—leku... Mari, Ambo-

ro'ko sorgiñak ez daki garbitasunik gordetzen.

—Berrero Ama Maria'rengana jo bearko dogu...

— Ez dakit zer esan be.

—Neuk bai.

BARTOLO ARROPAINGO